

ИНТЕРВЈУ

НАУЧНИЦИ СУ НОВЕ ЗВЕЗДЕ СРБИЈЕ

Пружити младим истраживачима адекватне услове за рад и живот у својој земљи, радити на квалитетној селекцији пројеката чија ће открића олакшати свакодневни живот људи и окренути медијске рефлекторе са инфлуенсера на оне најбоље и најобразованије међу нама, у основи су мисије др **Милице Ђурић** Јовичић, в.д. директорке **Фонда за науку** Републике Србије, жене која даје све од себе да наука коначно добије место које јој припада

Пише ДАНКА ГРУБАЧИЋ
Фото МИША ОБРАДОВИЋ

Ако она тврдња да би на челу једне организације требало да стоји особа која има највише кредибилитета и знања да трасира пут онима који је следе, онда је у случају **Фонда за науку** Републике Србије она добила свој пун смисао. Др **Милица Ђурић** Јовичић прихватила је место в.д. директорке ове државне организације која пружа подршку научноистраживачкој делатности управо из разлога да би услове, окружење и атмосферу за бављење науком у Србији довела до тог нивоа да се за све оно што високонаучна експертиза подразумева више не мора одлазити и остајати у иностранству. У марту 2019. године, када је **Фонд за науку** основан, озбиљно је решила да ће сунце нашег неба *огрејати* све младе докторанде и свршене студенте гладне знања и нових открића. Од тада је **Фонд за науку** одобрио средства за финансирање и реализацију 177 научних пројеката, на којима је ангажовано више од 800 истраживача. Будући да је **Фонд за науку** Републике Србије недавно обележио две године постојања, на почетку разговора питали смо је како јој с ове временске дистанце изгледају резултати организације коју предводи.

„Сви пројекти које је подржао **Фонд за науку** пружиле значајан допринос развоју научних области. Нека истраживања ће померити границе сазнања, док ће друга имати конкретну примену у заштити животне средине, индустрији, привреди, здравству, култури и другим областима друштва. Кроз своје програме, Фонд је младим научницима отворио нове могућности и подигао њихове капацитете – омогућио им је сарадњу са колегама у дијаспори, обезбедио боље услове за рад, подстакао креирање технолошких достигнућа која ће олакшати свакодневни живот људи и омогућио развијање решења за актуелне проблеме које је изазвала пандемија коронавируса. На основу досадашњег искуства, верујем да смо допринели и развоју вештина писања пројеката и да ће пролазност наших научника на будућим *Хоризонт програмима* ЕУ бити већа”, каже др **Милица Ђурић** Јовичић.

За жене у Србији један од најсветлијих података јесте чињеница да овако важну научну организацију предводи једна од нас. Међутим, да ли сте и у којој мери ви заправо једна од нас, у смислу свакодневних обавеза?

Овај посао нема и не може да стане у радно време, али велика је част и одговорност учествовати у развоју институције која добија све више признања од наше научне заједнице, али и од колега из иностранства. Моја породица и пријатељи одавно су навикли на то да ја радим у различита доба дана и ноћи, викендом или на путовању, али то је и део мог карактера. Свуда налазим инспирацију и прилику за рад. С друге стране, трудим се да ниједан други део мог живота не трпи. Много тога је ствар организације, правилне поделе посла и чињенице да сам *пригрлила* све предности технологије, од паметних уређаја до бројних апликација. Путовања и међународне сарадње, као и пријатељства која су одатле израсла, у великој мери обликовала су мој живот, као и погледе на каријеру, кућу, брак, породицу.

Причам отворено са пријатељицама које су на различитим крајевима света, много тога сам научила посматрајући живот из њиховог угла, а уколико бих морала да генерализијем, у том смислу највише су ме инспирисале Францускиње и Данкиње. Током пандемије схватила сам да пословање, али и неке садржаје који нам недостају у приватном животу, у потпуности морамо превести у дигитални домен. Тако онлајн пратим јако занимљиве поставке музеја, балетске представе и концерте широм света. Будући да, као и цела моја породица, изузетно волим животиње, посебну радост причињавају ми шетње са нашим псима.

Какав је тренутно положај жена у науци и да ли се у нашој земљи он променио од када је основан Фонд за науку?

Србија је поносна на то што жене чине 51,4 одсто њене научне заједнице, што нас сврстава на треће место у Европи по броју жена истраживача. То није чест случај у свету. Оно што је битно јесте то да су оне у великој мери и руководиоци пројеката, да се налазе на челу истраживачких група и лабораторија. Нажалост, жене још увек нису у значајнијем броју у руководствима факултета и института, а у техничким наукама чине нешто мање од трећине истраживача. Када је реч о пројектима које финансира

Фонд за науку, статистике

потврђују да се бројеви и трендови мењају напоље. Наиме, од 809 истраживача, на програмима Фонда за науку има 447 жена. Оне чине већину истраживача на **ПРОМИС** програму, Програму сарадње српске науке са дијаспором и Специјалном програму истраживања COVID-19.

Обичним људима наука је далека све док не схвате да им њени изуми или достигнућа могу умногоме олакшати живот. Можете ли нам дати неке конкретне примере и навести шта је то ново што ће научни пројекти Фонда изнедрити за добробит становништва?

У области медицине, научници развијају неинвазивне методе стимулације мозга за побољшање памћења, дизајнирају биоразградиви хидрогел за терапију и дијагностику канцера, праве нове наноматеријале који би могли да нациљају рак мозга и испоруче лек у ткиво канцера. У области пољопривреде, рецимо, развијају модел за генетско унапређивање говеда, праве биолошки агенс за сузбијање афлатоксина на пољима кукуруза, креирају технику криопрезервације за очување аутохтоних сорти шљива и развијају друге корисне алате за пољопривреднике. Такође, раде и на развоју вештачке интелигенције, помоћу које креирају софтвер користан за пољопривреду, алате за уштеду електричне енергије и предлажу препоруке за смањење загађења ваздуха, као и на решењима која ће помоћи у борби против вируса корона.

Често можемо чути да је управо Фонд за науку заслужан за нови тренд по којем млади научници и доктори наука не одлазе у иностранство, него остају да раде у својој земљи. Да ли је то бенифит на који сте рачунали када сте покретали фонд?

Та нова шанса коју дајемо младим научницима један је од главних разлога зашто сам се одлучила да прихватим ову позицију. Схватила сам да нису сви током докторских студија,

а ни касније, имали такве услове и подршку какву сам имала ја, што је свакако допринело мом брзом напредовању и пословном сазревању. Волела бих да то променимо, да свим младим истраживачима системски пружимо прилику да раде на темама које их занимају и да имају адекватне услове за рад и живот у својој земљи. Поред личних примања, то значи и квалитетну опрему и потрошни материјал, средства за путовања или рад на терену, публикације и све оно што је предуслов за успешан научни рад. Оно што је свакако најважније јесу добар тим и радна атмосфера. Програми **Фонда за науку** све то пружају, али и намећу одговорност за квалитетан научноистраживачки рад, као и пажљиво планирање и управљање буџетом. Такође, мислим да је јако значајно да као државна институција промовишемо наше научнике и њихове резултате. Живимо у времену када постоји деградација многих правих вредности, величање инстант успеха и лажних савршених живота на друштвеним мрежама и зато је веома важно уперити медијске рефлекторе на високообразоване младе људе који живе и раде у Србији и успешно се баве налажењем решења за сложене проблеме, који ће сутра имати значајне ефекте на ширу заједницу.

Иако сте свој живот рано посветили истраживачком раду и већ са мање од 30 година одбранили докторат, у вашој биографији највише интригира податак да вас је НАСА позвала да присуствујете лансирању њихове ракете. Шта вам је то искуство донело?

Наши млади и талентовани инжењери који су тек дипломирали, освојили су престижну награду на међународном такмичењу НАСА, осмисливши беспилотну летелицу која помаже космонаутима у свемирској станици. Значај овог иновативног решења препознала је НАСА, која је позвала нашу делегацију у Кејп Канаверал, а посету су планирали тако да будемо почасни гости баш током лансирања ракете. Цело искуство је било драгоцено и невероватно. Домаћини су нас срдечно дочекали, а тамо смо имали прилике да видимо на каквим истраживањима раде њихови научници и са каквим се проблемима сусрећу. Додатно необично, а вредно искуство јесте чињеница да је тог дана дошло до квара и ракета није полетела. Све

је одложено за следећи дан, али ни тада лансирање није успело због неповољних ветрова. Тек четвртог дана ракета је лансирана и карго је отишао на међународну свемирску станицу. Ово је била важна лекција за све нас. Схватили смо да су грешке, без обзира на преданост истраживача и велику финансијску подршку, саставни део рада и развоја и да морамо изнова да покушавамо све док не успемо.

Својевремено сте изазвали велику пажњу јавности као научница која се на својим предавањима озбиљно бавила везом између висине женских потпетица и држања тела, односно здравствених поремећаја до којих нас штикле могу довести. Зато нема боље особе од вас да нам каже у каквим ципелама треба да одлазимо на посао?

Није у питању само висина потпетица, него и комплетна структура обуће, али и анатомија ваших стопала. Уколико обућа не пружа адекватну подршку, ход је нестабилнији, покрет је неправилан, стопала се више напрежу, а вероватно

ТА НОВА ШАНСА КОЈУ
ДАЈЕМО МЛАДИМ
НАУЧНИЦИМА, ЈЕДАН ЈЕ ОД
ГЛАВНИХ РАЗЛОГА ЗАШТО
САМ СЕ ОДЛУЧИЛА ДА
ПРИХВАТИМ ПОЗИЦИЈУ
ДИРЕКТОРКЕ ФОНДА ЗА
НАУКУ. ВОЛЕЛА БИХ ДА
ИМ СИСТЕМСКИ
ПРУЖИМО ПРИЛИКУ ДА
РАДЕ НА ТЕМАМА КОЈЕ ИХ
ЗАНИМАЈУ И ДА ИМАЈУ
АДЕКВАТНЕ УСЛОВЕ ЗА ТО

posle nekog vremena почињу и да боле. С друге стране, удобне ципеле са потпетицама чији нагиб прати ваша стопала и подупиру их целом површином, уз адекватну позицију штикле, можете носити цео радни дан. Важно је да препознате неколико модела или брендова који одговарају вашим стопалима и да у том погледу не робујете моди. Школски гледано, за жене које воле да свакодневно носе потпетице, висина од три до седам центиметара је сасвим прихватљива. Неке студије су чак показале да многе жене правилније ходају на потпетицама висине од два до четири центиметра него у равnoj обући.

Које су ваше личне амбиције за даље када је реч о вођењу Фонда?

Постоји велико интересовање за програме Фонда за науку на којима је до сада само 10 до 15 одсто највише ранжираних добијало финансијску подршку за пројекте. Желим да наставимо са квалитетном селекцијом пројеката, на основу које ће наша наука остварити значајне резултате и постати још препознатљивија у иностранству, да поред финансијских средстава која су за наредне године обезбеђена из буџета, кредита Светске банке и IPA пројекта Европске уније, привучемо додатна средства из привреде или сарадње са другим земљама. И, коначно, желим да наши грађани препознају наше научнике и да знају за њихов рад и резултате. ■